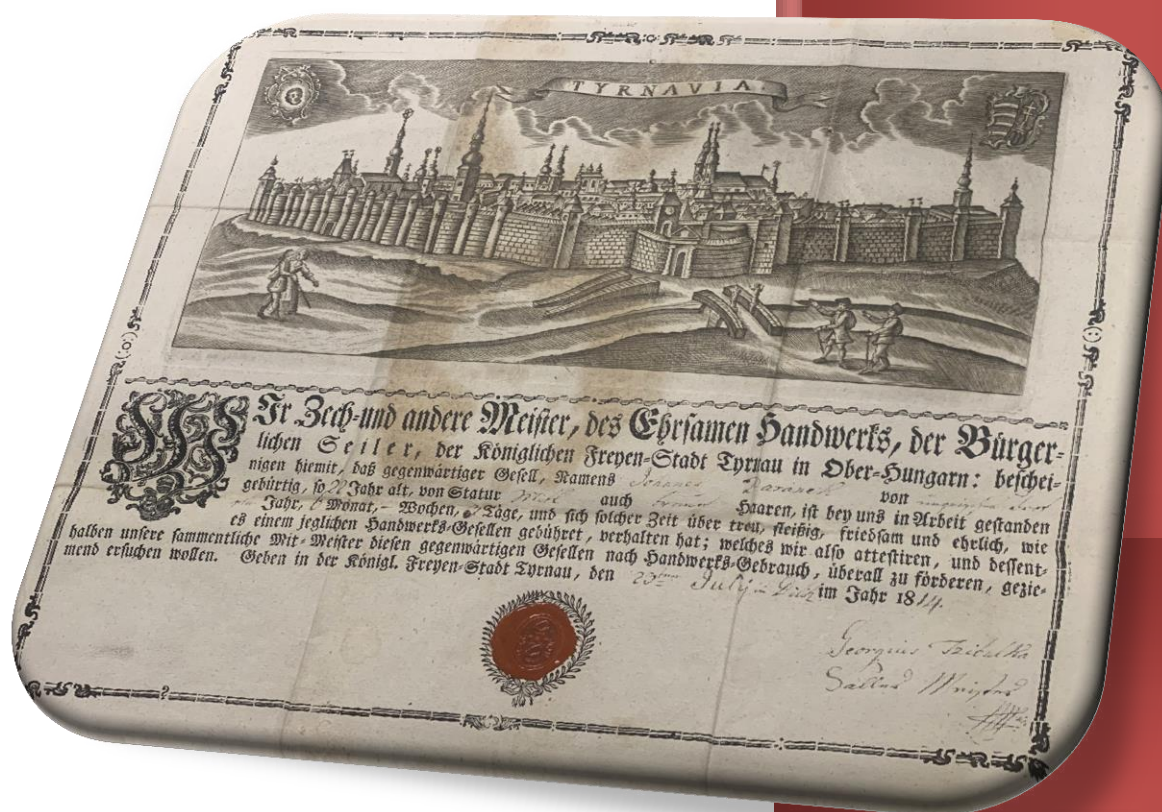
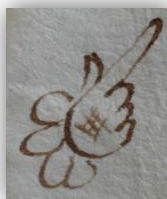

VÝROČNÁ SPRÁVA O ČINNOSTI ŠTÁTNEHO ARCHÍVU V TRENČÍNE ZA ROK 2023

OBSAH

Výročná správa o činnosti Štátneho archívu v Trenčíne za rok 2023	2
Personálny stav	2
Odborné archívne činnosti	4
Predarchívna starostlivosť	6
Vedenie evidencie pôvodcov registratúr	6
Vyradňovacie konanie	7
Posudzovanie a schvaľovanie registratúrnych poriadkov a plánov	8
Kontrolná činnosť	9
Preberanie archívnych dokumentov	11
Evidencia archívneho dedičstva	11
Ochrana archívnych dokumentov	12
Sídlný archív (Trenčín)	13
Pracovisko Archív Považská Bystrica	13
Pracovisko Archív Bojnice	14
Úložná kapacita	15
Filmotéka a digitalizácia	15
Spracúvanie a sprístupňovanie archívnych dokumentov	16
Stav spracovania a sprístupnenia archívnych dokumentov k 31. decembru 2023	16
Spracovanie a sprístupnenie archívnych dokumentov vo vykazovanom roku	17
Prístup k archívnym dokumentom	19
Prístup k archívnym dokumentom na základe bádateľského listu	20
Prístup k AD formou odpisu, výpisu, potvrdenia, alebo kópie na základe písomnej žiadosti	21
Prístup k archívnym dokumentom formou rešerše na základe písomnej žiadosti	23
Poplatky	23
Príručná odborná archívna knižnica	23
Výskumná, publikačná, kultúrno-osvetová činnosť	24
Výskumné úlohy	24
Publikačná činnosť	25
Kultúrno-osvetová činnosť	27
Organizačná a riadiaca práca, vzdelávanie, ekonomické a administratívne práce	29

VÝROČNÁ SPRÁVA O ČINNOSTI ŠTÁTNEHO ARCHÍVU V TRENČÍNE ZA ROK 2023

Štátny archív v Trenčíne organizačne patrí pod sekciu verejnej správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Generálnym riaditeľom sekcie verejnej správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky bol do 30. novembra 2023 Ing. Adrián Jenčo, MBA, LL.M., od 1. decembra 2023 sa stal novým generálnym riaditeľom sekcie verejnej správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky JUDr. Martin Vojtašovič, LL.M..

Sídlom archívu je krajské mesto Trenčín, preto ho aj označujeme ako sídelný archív. Vnútorne sa člení na oddelenie spracúvania archívnych dokumentov (OSAD) a oddelenie služieb verejnosti (OSV). K archívu patria aj dve pracoviská - pracovisko Archív Považská Bystrica a pracovisko Archív Bojnice. Územne do jeho pôsobnosti patrí len časť z okresov v rámci Trenčianskeho samosprávneho kraja. V okresoch Považská Bystrica, Púchov a Ilava vykonáva pôsobnosť pracovisko Archív Považská Bystrica. Okres Prievidza archívne zastrešuje pracovisko Archív Bojnice a sídelný archív má archívnu pôsobnosť pre okresy Trenčín, Nové Mesto nad Váhom a Myjava.

Okresy Bánovce nad Bebravou a Partizánske aj napriek tomu, že patria do Trenčianskeho kraja, spadajú do územnej kompetencie Štátneho archívu v Nitre pracovisko Archív Topoľčany.

Výročná správa Štátneho archívu v Trenčíne za rok 2023 predstavuje komplexný dokument informujúci verejnosť o činnosti zamestnancov a dosiahnutých výsledkoch. Správa sa zameriava na základné okruhy hodnotenia činnosti v jednotlivých archívnych oblastiach. Podáva informácie o personálnom stave a odborných činnostiach pracovníkov archívu a to aj v medziročnom porovnaní. Výročnú správu členíme na kapitoly, tak ako sú vykazované v ročnom výkaze práce. Konkrétne ide o nasledujúce okruhy archívnych činností: personálny stav, predarchívnu starostlivosť, evidencia archívneho dedičstva Slovenskej republiky, odborné spracúvanie a sprístupňovanie archívnych fondov, prístup k archívnym dokumentom, príručná odborná archívna knižnica, výskumná, publikačná, kultúrno-osvetová a tiež organizačná činnosť, riadiaca a hospodársko-administratívna práca.

PERSONÁLNY STAV

V Štátnom archíve v Trenčíne bolo v roku 2023 systematizovaných 19 štátnozamestnaneckých miest. Počas roka sme evidovali niekoľko menších personálnych zmien o ktorých sa zmienime nižšie.

Stav neobsadenosti voľného štátnozamestnaneckého miesta systematizovaného v oddelení spracúvania archívnych dokumentov, ktorý pretrváva už od 1. januára 2021, sa pretiahol aj do roku 2023. Ide o miesto hlavného referenta, ktorého mzdové ohodnotenie je na úrovni minimálnej mzdy a o predmetné miesto nie je v radoch uchádzačov záujem. Ak sa aj do výberového konania niekto prihlási, nejedná sa o adekvátne vzdelané osoby (pracovníci SBS služieb, výsluhoví policajti, čašníci, krupierky a pod). Aj keď miesto môže obsadiť

osoba len s maturitným vzdelaním, je namieste, aby prípadný uchádzač mal adekvátne znalosti z historických súvislostí a administratívnej práce, nakoľko by pracoval s archívnymi dokumentmi. Po skúsenostiach z roka 2022, kedy sa do výberového konania hlásili stále tie isté osoby, sme viac ako ¾ roka výberové konanie nevyhlasovali. Až napokon dňa 7. novembra 2023 sme zaslali žiadosť o uskutočnenie výberového konania, ktoré sa ale bude konať až v roku 2024 (VK/2023/5104). V sídelnom archíve počas roka 2023 nedošlo k inej personálnej obmene. V súčasnosti je tu zamestnaných deväť zamestnancov (riaditeľ; vedúca OSAD + 2 zamestnankyne; vedúca OSV + 4 zamestnanci) a jedno miesto v OSAD-e je neobsadené.

Pracovisko Archív Považská Bystrica bolo po stránke personálnej v roku 2023 bez zmeny, nakoľko Mgr. Petra Bubeníková sa z materskej dovolenky vrátila do práce k 1. januáru 2023.

Pracovisko Archív Bojnice zaznamenal počas kalendárneho roka len jednu personálnu zmenu, keď do 30. apríla 2023 vykonávala pracovné činnosti Eva Géczy v dočasnej štátnej službe. Následne sa k dátumu 27. apríl 2023 z materskej dovolenky vrátila na svoje miesto do stálej štátnej služby Mgr. Martina Lidáková na miesto samostatného radcu.

Štátny archív v Trenčíne vykazoval k dátumu 31. december 2023 celkovo 19 systematizovaných miest z ktorých bolo 18 obsadených zamestnancami v stálej štátnej službe a jedno miesto zostalo neobsadené. V dočasnej štátnej službe sme k 31. decembru 2023 nemali žiadneho zamestnanca. Žiadne miesto nie je systematizované vo verejnom záujme.

Vysokoškolské vzdelanie z aktuálnych 18 obsadených miest má celkovo 17 zamestnancov, z nich vysokoškolské vzdelanie v druhom stupni má 16 zamestnancov a jedno miesto je obsadené vysokoškolsky vzdelaným zamestnancom v treťom stupni (riaditeľ). Vysokoškolské archívne vzdelanie má celkovo 6 zamestnancov, z toho sú 3 v sídelnom archíve, 2 na pracovisku Archív Považská Bystrica a 1 zamestnankyňa na pracovisku Archív Bojnice. Zvyšných desať zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním absolvovalo príbuzné odbory (politológia, knihovníctvo, história) z toho jeden absolvoval aj archívny kurz (Ing. Miroslav Šmal). Jedna stredoškolsky vzdelaná zamestnankyňa s maturitou v minulosti neabsolvovala archívny kurz a aktuálne pracuje v OSV, kde má pridelenú bádateľskú agendu.

Personálne obsadenie Štátneho archívu v Trenčíne vrátane pracovísk počas roka 2023

Štátny archív v Trenčíne:	
	Funkcia
Mgr. Peter Brindza, PhD.	štátny radca – riaditeľ archívu
OSAD:	
Mgr. Janka Štefaničáková	hlavný radca - vedúci OSAD
Mgr. Simona Mikušková	samostatný radca
Mgr. Radka Mináriková	samostatný radca
neobsadené	hlavný referent

OSV:	
Mgr. Patrícia Pastrnáková	odborný radca - vedúci OSV
Mgr. Peter Špirko	samostatný radca
Erika Sušinová	radca
Mgr. Alexandra Žovincová	hlavný referent
Ing. Magdaléna Vlnová	hlavný referent
Pracovisko Archív Považská Bystrica:	
Mgr. Helena Hollá	hlavný radca - vedúci pracoviska
Mgr. Michaela Košová	samostatný radca
Ing. Miroslav Šmalo	samostatný radca
Mgr. Petra Bubeníková	samostatný radca
Pracovisko Archív Bojnice:	
Mgr. Zuzana Kotianová	hlavný radca - vedúci pracoviska
Mgr. Martina Lidáková (od 27.04.2023)	samostatný radca
Mgr. Miroslava Boboková	samostatný radca
Ing. Katarína Hudcová	radca
Eva Géczy (dočasná štátna služba) do 30.04.2023	radca
Mgr. Eliška Kolečanská	radca

ODBORNÉ ARCHÍVNE ČINNOSTI

Zamestnanci Štátneho archívu v Trenčíne vrátane pracovísk odpracovali spolu 3499 pracovných dní z celkového počtu 4448 pracovných dní. Na dovolenky, lekárske vyšetrenia, práceneschopnosť a ošetrovania členov rodiny zamestnanci čerpali 949 pracovných dní čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje takmer 21,33%. Na odborných archívnych činnostiach sa počas roka podieľalo celkovo 19 zamestnancov. V roku 2023 bolo menej pracovných dní a to z dôvodu dlhodobo neobsadeného pracovného miesta v OSAD-e.

Jednotlivo sa odborným archívnym činnostiam najviac pozornosti už tradične venovalo prístup k archívnym dokumentom a to až 1062 dní. Medziročne ide o nárast v podobe 137 dní (v r. 2022 to bolo 925 dní).

Druhou časovo najnáročnejšou činnosťou bolo spracúvanie archívnych dokumentov, ktorému zamestnanci venovali 691,25 dní. Medziročne ide o pokles 57,75 dňa (v roku 2022 to bolo 749 dní), kedy sa zamestnanci venovali rezortnej úlohe, kultúrno-osvetovej, výstavnej i publikačnej činnosti a zároveň bolo jedno miesto v oddelení spracúvania archívnych dokumentov neobsadené. Počet dní na spracovanie klesá už štvrtý rok po sebe, ako príklad uvedieme, že v roku 2020 sa na spracovanie vyčerpalo až 984,25 dní.

Kým v roku 2022 tretie miesto v objeme práce zaujala riadiaca a organizačno-hospodárska agenda, v roku 2023 túto pozíciu obsadila predarchívna starostlivosť s objemom vyčerpaných dní 641,5, čo predstavuje medziročný nárast o 90,5 dňa (551 dní v roku 2022). Bolo to spôsobené najmä agendou súvisiacou s novými registratúrnymi poriadkami a plánmi pôvodcov. Už teraz ale môžeme povedať, že táto agenda bude v roku 2024 v rámci predarchívnej starostlivosti ťažisková.

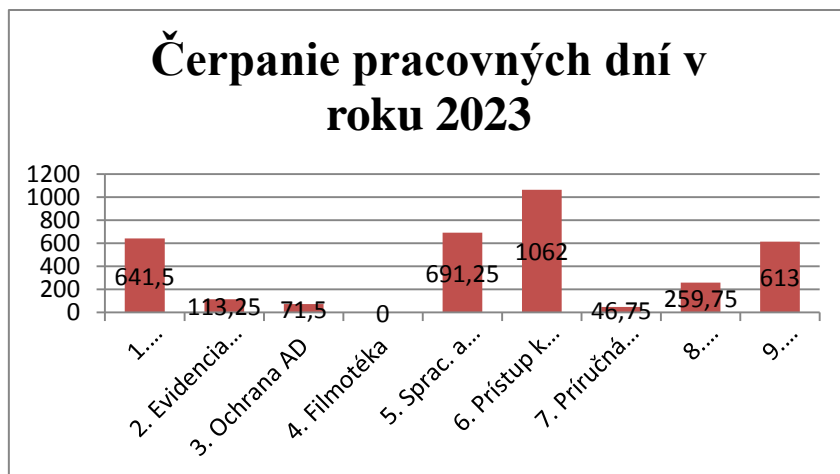
Objem organizačnej, riadiacej a hospodársko-organizačnej práce si v roku 2023 vyžiadal pracovný fond vo výške 613 pracovných dní, čo predstavuje medziročný nárast o 51,75 dní. Pri viacročnom sledovaní objem tejto práce kolíše v rozmedzí 550 – 650 dní v závislosti od účasti na školeniach, poradách, výstavách a pod. Predmetnú agendu sa snažíme držať na čo najnižších hodnotách, nakoľko sa zamestnanci o to viac môžu venovať odborným archívnym činnostiam. Tri roky predtým organizačnej a administratívnej práce každoročne ubúdalo.

Výskumná, publikačná a kultúrno-osvetová činnosť tvorila v poradí piatu časovo najnáročnejšiu agendu v rámci odborných archívnych činností s počtom 259,75 dňa. Badať tu nárast o 71,5 dňa (v roku 2022 to bolo 188,25 dní), čo pripisujeme na vrub rezortnej úlohe v podobe prípravy výstavy Slovensko v obrazoch. Chýbajú však pracovné sily, ktoré by sa týmto činnostiam venovali intenzívnejšie. Len pre porovnanie s rokom 2019, kedy nás bolo v sídelnom archíve 10 zamestnancov, predstavovala kultúrno-osvetová činnosť až 408,5 dní.

Podstatný nárast agendy evidujeme v rámci evidencie archívneho dedičstva SR, keď si predmetné činnosti vyžiadali objem 113,25 pracovných dní. Z toho najväčšiu časť vykazovalo pracovisko Archív Považská Bystrica a to až 102 dní.

Ochraň archívnych dokumentov sme venovali v roku 2023 71,5 dní. V tomto prípade to predstavuje úbytok 73,5 dní (v r. 2022 to bolo 145 dní). V roku 2023 sa už nevyhotovoval súpis najvýznamnejších archívnych dokumentov pre prípad vojny, ani sa nesterilizovali dokumenty od plesní a patogénov v plynovej komore vo Zvolene, ako tomu bolo v roku 2022. K ostatným činnostiam v rámci tejto kapitoly patrí aj preškatoľovanie archívneho materiálu, premiestňovanie fondov, lepenie štítkov, meranie teploty, zlepšenie stavu archívnych budov a manažérska práca spočívajúca v získavaní nových regálov i priestorov, ako aj vysporiadanie nehnuteľností bezprostredne sa týkajúcich archívu (najmä na pracovisku Archív Bojnice).

Poslednou z radu odborných činností s počtom pracovných dní 46,75 dní je príručná odborná archívna knižnica. Ide o relatívne výrazný pokles v porovnaní s predchádzajúcim rokom (121,25 dní v roku 2022). Je to spôsobené menším objemom práce súvisiacej s vytváraním novej evidencie kníh na pracovisku Archív Bojnice. Týmto činnostiam sa na bojnickom pracovisku venovali len v objeme 37 pracovných dní. V sídelnom archíve bolo na knižnicu vyčerpaných len 7,75 pracovných dní a na považskobystrickom pracovisku len 2 dni. Sústredili sa tu len na knižné výpožičky a evidenciu nových kníh.

Tabuľka porovnania čerpaných pracovných dní pre jednotlivé úseky pracovných činností za roky 2021 - 2023

Oblasť pracovnej činnosti	r. 2021	r. 2022	r. 2023
Predarchívna starostlivosť	681,25	551	641,5
Evidencia archívneho dedičstva SR	35,5	58,75	113,25
Ochrana archívnych dokumentov	57	145	71,5
Filmothéka	0	0	0
Spracúvanie a sprístupňovanie archívnych dokumentov	889,75	749	691,25
Prístup k AD (bádateľská a správna agenda)	935,5	925	1062
Príručná odborná archívna knižnica	20	121,25	46,75
Výskumná, publikačná, kultúrno-osvetová činnosť	143	188,25	259,75
Organizačná, riadiaca, hospodársko-administratívna agenda	625	561,25	613
Spolu:	3387	3299,5	3499

PREDARCHÍVNA STAROSTLIVOSŤ

K základným archívnym činnostiam neodmysliteľne patrí aj predarchívna starostlivosť. Zahŕňa viacero na seba nadväzujúcich činností počnúc štátnym odborným dozom, cez vyradovacie konania, posudzovanie registratúrnych poriadkov a plánov až po preberanie archívnych dokumentov a evidenciu archívneho dedičstva. V nasledujúcej časti sa preto zameriame na jednotlivé činnosti a podrobnejšie ich zhodnotíme za rok 2023 z pohľadu štatistického.

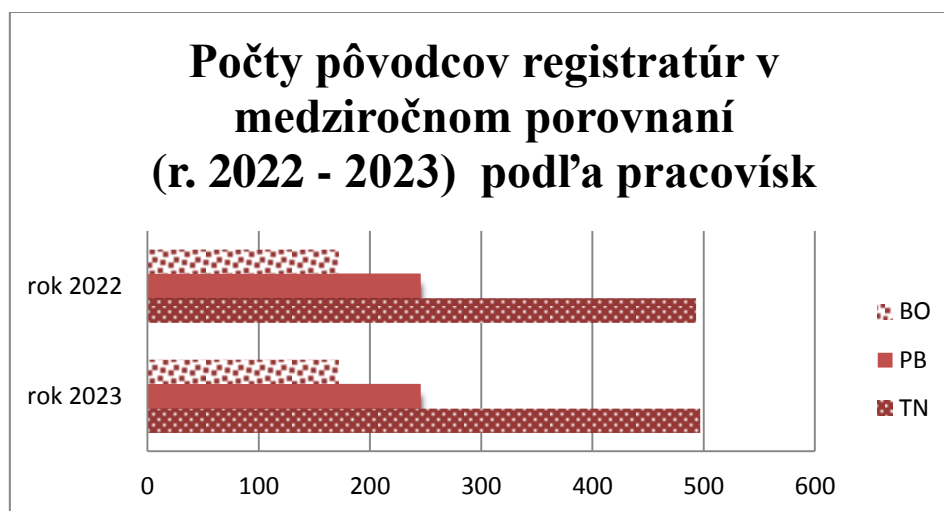
Vedenie evidencie pôvodcov registratúr

Štátny archív v Trenčíne eviduje spolu 914 pôvodcov registratúr, ide iba o mierny nárast oproti roku predošlému, kedy sme evidovali 910 pôvodcov registratúr. Najviac

pôvodcov registratúry eviduje sídelný archív (497), nasleduje pracovisko Archív Považská Bystrica (245) a napokon pracovisko Archív Bojnice (172). Zmeny v počte pôvodcov počas roka nastali v sídelnom archíve, kde sme jedného pôvodcu vyradili a piatich nových zaradili do evidencie. Na pracovisku v Bojniciach jedného pôvodcu vyradili a zároveň iného do evidencie zaradili. Zmeny v evidencii pôvodcov boli tak len minimálne.

Z hľadiska znižovania zamestnancov, byrokratickej náročnosti, nedostatočných úložných kapacít a celkovej byrokratickej záťaže v rámci predarchívnej agendy, je trendom stagnácia, prípadne pomalé znižovanie počtu pôvodcov registratúry, čo bolo zreteľné najmä v predchádzajúcich rokoch.

Pôvodcovia I. kategórie tvoria z celkového množstva (914) väčšinu a to 671 subjektov (sídelný archív 320, považskobystrické pracovisko 211 a bojnické pracovisko 140), pôvodcov II. kategórie je 245 subjektov, z nich opäť najviac je v sídelnom archíve a to až 177, pracoviská majú podstatne menej (bojnické pracovisko 32 a považskobystrické pracovisko 36).

Vyrad'ovacie konanie

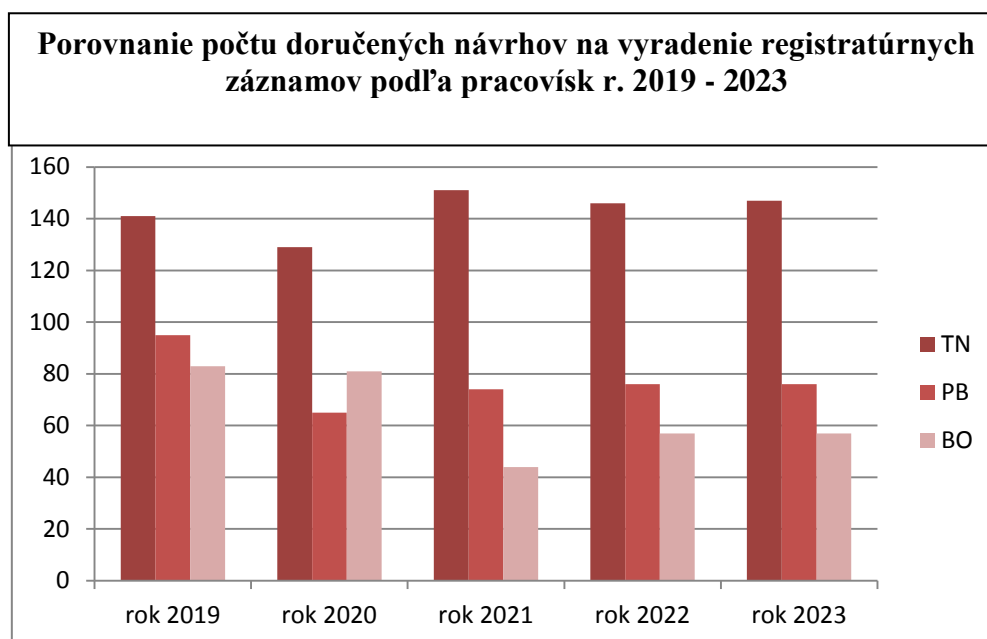
V roku 2023 sme celkovo posudzovali 280 predložených návrhov na vyradenie registratúrnych záznamov, čo je pokles o 37 návrhov oproti roku 2022 (243). Počet predložených návrhov na vyradenie registratúrnych záznamov klesá už šiesty rok po sebe.

Najviac návrhov na vyradenie registratúrnych záznamov bolo doručených už tradične sídelnému archívu (147) čo je o 1 viac ako v predošlom roku (146), pracovisku Archív Bojnice bolo doručených 57 návrhov na vyradenie a napokon pracovisku Archív Považská Bystrica bolo doručených 76 návrhov na vyradenie čo je nárast až o 31 návrhov v medziročnom porovnaní (45 v r. 2022). Kým sídelný archív si drží v tomto smere takpovediac štandardnú pozíciu, k výraznejším posunom došlo najmä na považskobystrickom pracovisku.

Z celkového počtu doručených návrhov (280) bolo schválených 261 návrhov. V percentuálnom vyjadrení sa počet schválených návrhov na vyradenie registratúrnych záznamov pohybuje okolo 93,21% z celkového množstva doručených návrhov na vyradenie registratúrnych záznamov čo je takmer totožné percentuálne číslo ako rok predchádzajúci.

V rámci rozpisu pracovných dní vyrad'ovacie konania zaberali podstatnú časť pracovných dní na úseku predarchívnej starostlivosti.

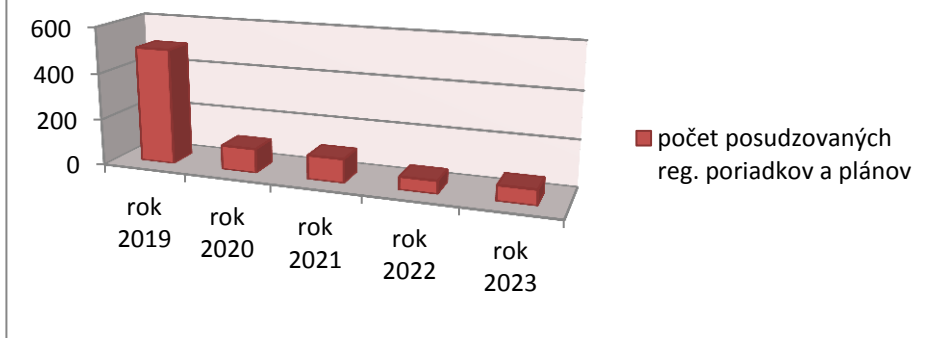

Posudzovanie a schvaľovanie registratúrnych poriadkov a plánov

Posudzovanie registratúrnych poriadkov a plánov nebolo v roku 2023 jednou z nosných agend predarchívnej starostlivosti. V závere roka ale bola prijatá nová právna úprava, ktorá stanovila pôvodcom registratúry vypracovanie nových registratúrnych poriadkov a plánov, dôsledkom čoho začali pôvodcovia zasielať archívu návrhy na odklad, čo im je umožnené až do konca apríla 2024. Zamestnanci oddelenia služieb verejnosti vybavujúci predarchívnu agendu budú v priebehu budúceho roka pracovať na posudzovaní a schvaľovaní nových registratúrnych poriadkov a plánov, tak ako to bolo v rokoch 2016 a 2019. V roku 2023 archív posudzoval 65 predložených návrhov nových registratúrnych poriadkov a plánov čo je len o 10 viac ako v roku 2022.

Z celkového množstva bolo do sídelného archívu doručených 28 registratúrnych poriadkov a plánov, pracovisku Archív Považská Bystrica bolo doručených 12 reg. poriadkov a plánov a napokon pracovisko Archív Bojnice sa zaoberal len 25 internými normami pre správu registratúry. Z celkového množstva 65 reg. poriadkov a plánov bolo archívom schválených 40 interných noriem čo činí takmer 61,53 % doručených návrhov na posúdenie interných noriem na správu registratúry. Z celkového množstva 40 schválených registratúrnych poriadkov a plánov bolo až 30 pôvodcov I. kategórie a 10 schválených tvorili pôvodcovia II. kategórie.

Počet posudzovaných reg. poriadkov a plánov 2019 - 2023

Kontrolná činnosť

V roku 2023 vykonal Štátny archív v Trenčíne v súlade so schváleným plánom kontrolnej činnosti všetkých 40 kontrol správy registratúry. Väčšina kontrol bola zameraná na orgány verejnej moci resp. organizácie patriace do I. kategórie pôvodcov registratúry, 4 kontroly boli vykonané u pôvodcov II. kategórie.

Z pôvodného plánu boli vykonané 4 následné kontroly správy registratúry zamerané na odstránenie zistených nedostatkov. Uvedené kontroly boli vykonané na

- Obecnom úrade v Pravenci,
- Obecnom úrade v Kálnici,
- Obecnom úrade v Horňanoch,
- Obecnom úrade v Trenčianskom Jastrabí.

Plánované komplexné kontroly správy registratúry boli vykonané v 36 subjektoch, a to:

- na Špeciálnej základnej škole v Handlovej,
- na Spojenej škole internátnej v Prievidzi,
- na Gymnáziu Ľudovíta Štúra v Trenčíne,
- na Regionálnom úrade školskej správy v Trenčíne,
- v Hornonitrianskom múzeu v Prievidzi,
- na Obecnom úrade v Hornom Srní,
- na Obecnom úrade v Trenčianskych Bohuslaviciach,
- v Mestskom kultúrnom stredisku v Novom Meste nad Váhom,
- v Spojenej katolíckej škole v Nemšovej,
- v spoločnosti Thyssenkrupp rothe erde Slovakia, a. s. Považská Bystrica,
- na Strednej zdravotníckej škole v Považskej Bystrici,
- na Strednej odbornej škole v Považskej Bystrici,
- na Obecnom úrade v Malinovej,

- na Obecnom úrade v Krivosúde-Bodovke,
- v Základnej škole s materskou školou v Hornej Vsi,
- na Obecnom úrade v Ivanovciach,
- na Obecnom úrade vo Veľkých Bierovciach,
- na Obecnom úrade v Nitrici,
- na Obecnom úrade v Kočovciach,
- na Obecnom úrade v Pobeďime,
- na Obecnom úrade v Modrovke,
- na Obecnom úrade v Častkovciach,
- v Základnej škole s materskou školou v Považskej Teplej,
- na Mestskom úrade v Ilave,
- na Obecnom úrade v Trenčianskych Miticiach,
- v spoločnosti Slovenská autobusová doprava Trenčín, a. s.,
- na Obecnom úrade v Bolešove,
- na Obecnom úrade v Borčiciach,
- na Strednej odbornej škole v Pruskom,
- v spoločnosti UNIPHARMA – 1. slovenská lekárnická akciová spoločnosť v Bojniciach,
- na Obecnom úrade v Horovciach,
- na Obecnom úrade v Lednických Rovniach,
- na Obecnom úrade v Čachticiach,
- v Základnej škole s materskou školou v Čavoji,
- na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v Prievidzi,
- na Mestskom úrade v Novom Meste nad Váhom.

Vykonanými kontrolami boli zistené nedostatky pri vedení správy registratúry menšieho rozsahu v 31 subjektoch. Nedostatky pri vedení správy registratúry neboli zistené iba v 4 subjektoch. V jednom prípade boli pri vedení správy registratúry zistené závažné nedostatky.

Z celkového počtu 40 vykonaných kontrol správy registratúry bol zistený nasledovný skutkový stav: automatizovaným spôsobom je zabezpečená správa registratúry v 22 subjektoch. Elektronický informačný systém využíva 12 subjektov. Desiat' subjektov využíva počítačové aplikácie, ktoré dosahovali nízku úroveň zhody s Výnosom MVSR č. 525/2011 Z. z. o štandardoch pre elektronické informačné systémy na správu registratúry alebo necertifikované informačné systémy. Ostatné subjekty v počte 18 zabezpečujú správu registratúry neautomatizovaným spôsobom prostredníctvom registratúrnych denníkov.

Na zlepšenie stavu správy registratúry Štátny archív v Trenčíne poskytoval v priebehu celého roka podrobnejšie individuálne školenia a metodické inštruktáže v súvislosti s prípravou vyradovacích konaní, prípravou a tvorbou registratúrnych poriadkov a plánov, evidenciou registratúrnych záznamov a spisov a s tým súvisiacou celkovou správou registratúry subjektov. Sídlny archív poskytol na žiadosť dve školenia zamestnancom Mestského úradu v Trenčíne a organizoval v svojich priestoroch dve školenia pre správcov registratúr miest a obcí v rámci svojej pôsobnosti.

Preberanie archívnych dokumentov

V roku 2023 prebral Štátny archív v Trenčíne do svojej starostlivosti množstvo archívnych dokumentov v celkovom objeme 274,4 bm. Je to až o 128,564 bm viac ako v predošlom roku 2022. Na tomto množstve sa najviac podieľal sídelný archív, ktorý do svojich depotov prevzal archívne dokumenty v objeme 158,76 bm.

Pracovisko Archív Považská Bystrica v značnej miere delimitovalo dokumenty zo Štátneho archívu v Žiline so sídlom v Bytči v objeme 79,49 bm a vďaka tomu predstavoval

objem prebratých dokumentov tohto pracoviska množstvo 105,75 bm.

Nakoniec pracovisko Archív Bojnice prevzalo len dokumenty v objeme 9,89 bm, nakoľko je už viac rokov známa vec, že nemá voľné úložné kapacity.

Väčšina archívnych dokumentov sa do archívu dostala iným spôsobom (171,74 bm), z toho najviac ich takto prebral sídelný archív (92,26 bm). Po vyrad'ovacom konaní sme prebrali dokumenty v objeme 104,34 bm, z toho opäť najviac sídelný archív (66,5 bm).

Pokračovať v delimitáciách so Slovenským národným archívom (fond Výskumný ústav ovčiarsky) budeme zrejme až po spustení funkcionality, nakoľko nemožnosť zapísania delimitovaných prírastkov (ako aj prírastkov k nim získaných po vyrad'ovacom konaní) spôsobuje chaos v evidenciách už niekoľko rokov.

Obr. 1: Prebraté matriky z rokov 1895 – 1922 v sídelnom archíve

EVIDENCIA ARCHÍVNEHO DEDIČSTVA SR

Predmetnej kapitole sme v rámci archívnych činností venovali v roku 2023 113,25 dní, čo je nárast o 54,5 dní v porovnaní s predchádzajúcim rokom (r. 2022 58,75 dní).

V pôsobnosti Štátneho archívu v Trenčíne je celkovo 2670 archívnych fondov a zbierok (nárast o 117 fondov) v rozsahu 12 850,806 bm. Najväčší podiel má vo svojich depotoch sídelný archív 5876,66 bm, zvyšok pripadá na pracoviská – na Archív Bojnice 3529,096 bm a na pracovisko Archív Považská Bystrica 3445,05 bm.

Naše archívne dokumenty spravované iným štátnym archívom nevidujeme. Naopak, spravujeme celkovo 13 depozitov v rozsahu 17,3 bm a to priamo v Štátnom archíve v Trenčíne. Depozity spravované sídelným archívom v Trenčíne sú vo vlastníctve rímsko-katolíckej cirkvi a pochádzajú prevažne z 18. – 20. storočia. V roku 1995 zostala nedoriešená otázka dvoch depozitov, ktoré odbor archívov a registratúr omylom zahrnul do depozitnej zmluvy (Branekého zbierka hudobnín 1732 – 1950 a Zbierka hudobnín K. G. Richtera 1862 – 1902) a to i napriek námietkam vznesených našim predchodcom. Pracovisko Archív

Považská Bystrica ani pracovisko Archív Bojnice nemajú v správe archívne fondy v podobe depozitu.

Už druhý rok po sebe evidujeme mierny úbytok dokumentov dočasne uložených u pôvodcov. Kým v roku 2021 predstavovali tieto dokumenty objem 583,855 bm, v roku 2022 sa tento objem znížil na 477,43 bm. Za rok 2023 predstavovali tieto archívne dokumenty objem 435,41 bm, čo je medziročný pokles o 42,02 bm. Pracovisko Archív Považská Bystrica má k dispozícii externý depot a postupne preberá archívne dokumenty dočasne uložené u pôvodcov, ako aj dokumenty, ktoré sú k nim určené na delimitáciu. V roku 2023 takto považskobystrické pracovisko prebralo až 105,75 bm archívnych dokumentov.

Obdobne malo preberať od pôvodcov, ktorí nezriadili archív, dokumenty aj bojnické pracovisko. Nestalo sa tak, kvôli obštrukciám zo strany Ministerstva vnútra SR týkajúcich sa budovy na Medzibriežkovej ulici v Prievidzi. Práve do týchto priestorov, ktoré sú zrekonštruované a zaregáované, sa mal v roku 2023 naväzať archívny materiál. Sekcia ekonomiky MV SR, ale tento proces stopla, nakoľko o budovu ako takú prejavilo záujem Finančné riaditeľstvo. Nateraz musíme čakať na dohodu Ministerstva vnútra SR a Ministerstva financií SR ohľadom ďalšieho užívania predmetnej budovy.

Znížil sa objem archívnych fondov uložených u pôvodcov z objemu 477,43 bm v roku 2022 na objem 435,41 bm v roku 2023. Oproti tomu sa ale mierne navýšil počet archívnych fondov u pôvodcov, ktorí nezriadili archív zo 128 v roku 2022 na počet 134 v roku 2023. Za sídelný archív zostalo u pôvodcov 30 fondov v objeme 206,97 bm (pokles o 50 bm), bojnické pracovisko má stále u pôvodcov 104 fondov v objeme 228,44 bm (nárast o 8,02 bm).

V archívoch pôvodcov eviduje Štátny archív v Trenčíne celkovo len 1 archívny fond, v celkovom množstve 24,97 bm. Ide o archívny fond Novácke chemické závody a. s. z rokov 1994 – 2012.

V roku 2023 sme zaznamenali celkovo 168 prírastkov archívnych dokumentov v rozsahu 276,08 bm, čo je medziročný nárast o 130,224 bm. Najväčší podiel na preberaní archívnych dokumentov mal v uplynulom roku sídelný archív (158,76 bm a 72 ks). Nasledovalo pracovisko Archív Považská Bystrica (105,75 bm) a napokon pracovisko Archív Bojnice prebralo 9,89 bm. V porovnaní s rokom 2022 sme do archívnych depotov prebrali o 89 % viac dokumentov, kedy tento objem predstavoval len 145,856 bm.

Úbytky archívnych dokumentov sme za rok 2023 vykazovali len dva, avšak v objeme 8,25 bm. Vo väčšine sa jednalo o dokumenty Kovotexu, okresného priemyselného podniku v Prievidzi z rokov 1960 – 1972 v objeme 5,75 bm, ktoré boli vytriedené v rámci vnútorného vyradovania. V sídelnom archíve sa vnútorným vyradovaním zmenšil fond Štatistický úrad Slovenskej republiky, roky 2011 a 2015 o objem 2,5 bm dokumentov. Úbytky na rozpracovaných fondoch sa vykážu až po ukončení spracovania celého fondu.

OCHRANA ARCHÍVNYCH DOKUMENTOV

Vzhľadom na vyťaženosť reštaurátorských dielní sa v roku 2022 podarilo začať reštaurovanie piatich archívnych dokumentov v reštaurátorskej dielni Slovenského národného archívu v Bratislave, ktorý nám zastrešuje reštaurovanie dokumentov dlhodobo. Z toho len dve listiny sa podarilo zreštaurovať v roku 2023. Ide o listinu potvrdzujúcu pravosť ostatkov

sv. Františka Xaverského a pochádzajúcu od Juraja Lippaya z roku 1662. Na listine sa previedlo odstránenie starých neodborných zásahov, doplnili sa chýbajúce časti, listina sa stabilizovala a uložila do ochranného obalu. Armáles Jána Turzu z Nosíc z roku 1588 sa podarilo v roku 2023 tiež podrobiť reštaurátorskému zásahu. Listina bola vyrovnaná, boli na nej odstránené neodborné zásahy z minulosti, bola stabilizovaná a uložená do ochranného obalu.

Tri listiny zostávajú v reštaurátorskej dielni Slovenského národného archívu aj naďalej (dve sú privilegialne od kráľa Mateja Korvína a týkajú sa oslobodenia od tridsiatku z rokov 1437 a 1458 zo sídelného archívu a privilegialna listina pre mestečko Domaniža z roku 1652 z pracoviska Archív Považská Bystrica).

Ochrana dokumentov spočívala nielen v ich fyzickom reštaurovaní, konzervovaní a sterilizácii, ale aj v činnostiach majúcich za cieľ ich dlhodobú ochranu pred fyzickými a chemickými degradačnými činiteľmi ako aj v zlepšení podmienok ich dlhodobého uloženia v archívnych depotoch (napr. preškatuľovanie dokumentov).

Sídelný archív (Trenčín)

V roku 2023 sme v prenajatých priestoroch v Kare pokračovali v systematickom spracovaní fondu Okresný národný výbor v Trenčíne, odbor výstavby, ktorý sa z nevhodnej balíkovej formy uloženej na podlahe balil do archívnych škatúľ a postupne ukladal do regálov, ktoré nám Centrum podpory Trenčín inštalovalo ešte v roku 2019.

Na jeseň sme ako kolektív sídelného archívu uskutočnili brigádu v Kare, ktorej cieľom bolo zlepšenie podmienok archívnych dokumentov, ich uloženie do regálov ako aj vypratanie starých a poškodených škatúľ, obalov, šanónov, ale aj nábytku, skla a kovového odpadu, ktoré sa tam nazhromaždili za roky užívania priestorov.

Počas letného i jesenného obdobia sme zabezpečili výmenu ventilov v plynovej kotolni archívu, ale aj výmenu horákov v samotných plynových kotloch, ktoré zhasínali plameň.

V uplynulom roku sme Centrum podpory Trenčín žiadali o celkovú rekonštrukciu dvoch miestností na prízemí, z ktorých máme záujem zriadiť digitalizačné stredisko. Rovnako sme požadovali aj o výmenu rozvodných elektrických skríň v sídelnej budove, nakoľko dochádza k výpadkom elektrickej energie v dôsledku neadekvátnych ističov nepostačujúcich pre potreby archívu. Dlhodobo tiež požadujeme komplexnú výmenu elektrickej požiarnej signalizácie v archívnych budovách. Tieto požiadavky ale neboli zo strany Centra podpory Trenčín realizované. Rovnako sa nerealizovala ani požiadavka na dodanie novej farebnej tlačiarne do kancelárie na prízemí sídelného archívu.

Prostredníctvom Centra podpory Trenčín sa podarilo zadovážiť do depotov tri antikorové manipulačné vozíky.

Pracovisko Archív Považská Bystrica

V archívnej budove počas roka zamestnanci Jednotky podpory Považská Bystrica zabezpečovali drobné údržbárske práce v podobe čiastočnej výmeny neónových svietidiel, kde zo svetiel vypadávali kryty, resp. zo stropu aj samotné neónové svietidlá, čo je na tomto pracovisku problémom už po viac rokov. Na komplexnú rekonštrukciu elektrických rozvodov nie sú vyčlenené finančné prostriedky. Opravovala sa tiež kopírka, uskutočnila sa výmena

Obr. 2: Uvoľnené svetlo na pracovisku Archív Považská Bystrica

tomto pracovisku naďalej pretrvávajú problémy s vandalmi, ktorí cielene poškodzujú archívnu budovu (vytrhávajú ukotvený bleskozvod, vyrývajú diery do drevených dverí, píšu fixkami po archívnej budove, devastujú odpadkový kôš a zapalujú jeho obsah), vyliezajú po vonkajších požiarňoch až na strechu, hádžu do budovy kamene a celkovo znečisťujú okolie archívu zvyškami z konzumácie jedla a alkoholu. V rámci prevencie pravidelne kontaktujeme mestskú i štátnu políciu so žiadosťou o zvýšenú hliadkovú činnosť. Chýba kamerový systém i oplatenie archívnej budovy o čo sa snažíme už niekoľko rokov.

Pracovisko Archív Bojnice

Technický stav Pracoviska Archív Bojnice je už niekoľko rokov známy ako havarijný. Opadávajú vonkajšie omietky, okná sa nedajú otvoriť na vetranie, problémy sú s kotlami, pozemkami okolo archívnej budovy. Niektoré z menovaných problémov sa s pracoviskom vlečú už dlho napriek tomu, že je snaha ich riešiť. Exaktným príkladom sú pozemky okolo archívnej budovy, ktoré sú už dlhšie obdobie nevysporiadané, resp. za nevyjasnených okolností prešli v minulosti do majetku mesta Bojnice. V navrhovanej rekonštrukcii archívnej budovy je potrebné doložiť vysporiadané vlastnícke vzťahy. Napriek enormnej

žiaroviek a WC, deratizácia archívu, ukotvenie regálov o stenu a rozličné revízie. Mali sme požiadavku na revitalizáciu parkoviska pred archívnu budovu a tiež o premaľbu časti vonkajšej fasády, ktorá je počmáraná od vandalov. Musíme ale skonštatovať, že tieto požiadavky neboli realizované zo strany Jednotky podpory v Považskej Bystrici.

Počas roka sa realizoval prevoz archívneho materiálu z budovy archívu v Považskej Bystrici do prenajatého priestoru v kultúrnom dome v Považskej Bystrici. Do prenajatého priestoru sa momentálne zmestí 575 bm archívneho materiálu s možnosťou zvýšenia tejto kapacity po zabezpečení ďalších regálov. Rovnako sa tam umiestnil aj archívny materiál z delimitácie zo Štátneho archívu v Žiline so sídlom v Bytči.

Je potrebné upozorniť na skutočnosť, že na

Obr. 3: Nový gumolín na schodoch na pracovisku Archív Bojnice

snahe, tak riaditeľa Centra podpory Trenčín, ako aj riaditeľa Štátneho archívu v Trenčíne, ktorí rokovali s vedením mesta Bojnice, tieto snahy nie sú doteraz naplnené.

V roku 2023 malo dôjsť k užívaniu externého depotu v budove na Medzibriežkovej v Prievidzi, ktorý bol Jednotkou podpory Prievidza zrekonštruovaný pre potreby bojnického pracoviska. Keď sa tam mal na jeseň naväzať archívny materiál, bolo nám oznámené, že užívanie tohto priestoru archívom je nateraz pozastavené, pretože o budovu prejavilo záujem Finančné riaditeľstvo. V závere roka prebehli parlamentné voľby a do konca kalendárneho roka sa nerealizovali rokovania medzi štátnymi tajomníkmi Ministerstva vnútra SR a Ministerstva financií SR, ktoré by vniesli viac svetla v tomto prípade a hlavne by nám objasnili užívanie predmetnej budovy v budúcnosti, najmä vo vzťahu k potrebám archívu.

V objekte bojnického pracoviska sa počas roka robili len drobné opravy, podarilo sa po rokoch vymeniť gumolín na schodišti a okennú výplň v jednej z kancelárii. Žiadali sme ale o výmenu celého okna za nové. Počas roka začala do tamojšieho archívneho depotu presakovať voda. Po obhliadke bolo zistené, že príčinou sú zrejme zanesené odtokové žľaby, v ktorých sa zhromažďovalo väčšie množstvo zrážok, ktoré začali presakovať do archívnej budovy. Po ich vyčistení sa problém s vodou v depote odstránil. Väčšie opravy Jednotka podpory Prievidza nerealizovala aj napriek tomu, že by ich toto pracovisko potrebovalo takpovediac ako soľ.

Úložná kapacita

Celková úložná kapacita Štátneho archívu v Trenčíne vrátane pracovísk je na úrovni približne 15 809,025 bm. V roku 2023 sa toto množstvo nezmenilo, nakoľko posledné regále sme naskladnili v roku 2022. Celková voľná kapacita depotov sa tak pohybuje na úrovni cca 2904,614 bm. Najväčšiu voľnú kapacitu má sídelný archív na úrovni približne 1848,68 bm. Voľná kapacita pracovísk spočíva predovšetkým v regáloch, ktoré boli naskladnené v závere roka 2021, čo predstavuje pre každé pracovisko úložnú kapacitu takmer 600 bm. Kým považskobystrické pracovisko túto kapacitu pomaly vyčerpáva, nakoľko ukladá do externého depotu materiál, bojnické pracovisko zatiaľ nemôže využívať regále navozené do budovy na Medzibriežkovej, nakoľko stále čakáme na pridelenie tejto budovy do užívania.

K údržbe patrili aj menšie opravy v rámci budovy, kosenie, revízie technických zariadení, opravy vodovodných batérii, WC a pod.

Ochraň archívnych dokumentov sme počas roka venovali 71,5 dní.

FILMOTÉKA A DIGITALIZÁCIA

Štátny archív v Trenčíne v roku 2023 nevyhotovoval konzervačné ani študijné kópie. Digitalizovali sa ale pečate a pečiatky v počte 170 ks, ktoré boli zverejnené v aplikácii Evidencia pečatí a pečatidiel. Z uvedeného počtu najviac pečatí zdigitalizoval sídelný archív (75 ks).

V roku 2023 sme nadviazali spoluprácu s portálom pamMap, ktorý prevádzkuje Katedra archívniectva a muzeológie Univerzity Komenského v Bratislave. Na zverejnenie sme im poskytli 101 ks najstarších listín z rokov 1318 – 1526, z ktorých bolo aj zverejnených 74 listín. Zvyšok listín by mal byť zverejnený v roku 2024, čím sa dosiahne, že najstaršie

stredoveké listiny zo sídelného trenčianskeho archívu budú dostupné verejnosti online ako celok vrátane kompletných metadát a vo vysokom rozlíšení.

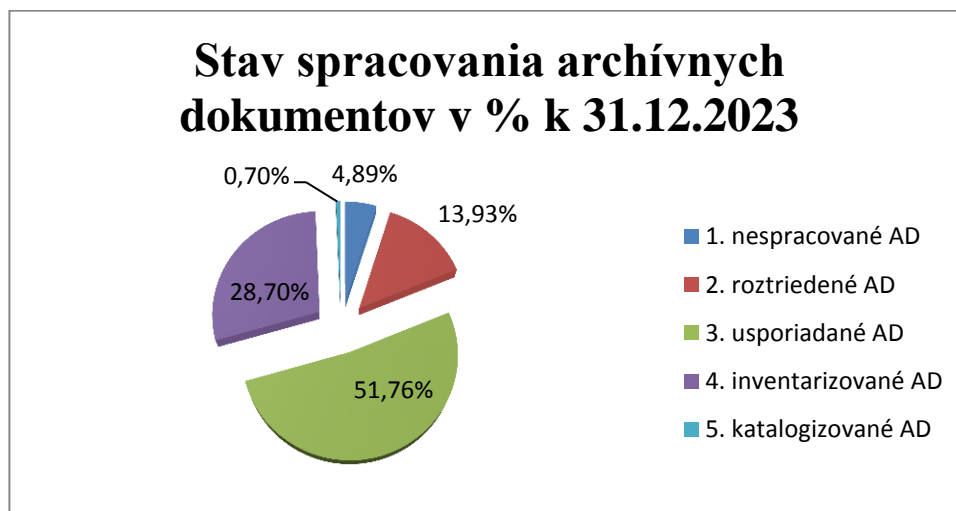
SPRACÚVANIE A SPRÍSTUPŇOVANIE ARCHÍVNYCH DOKUMENTOV

Stav spracovania a sprístupnenia AD k 31. decembru vykazovaného roka

Odborní zamestnanci Štátneho archívu v Trenčíne spolu s pracoviskami venovali činnostiam na úseku spracovania pomerne značnú časť v rámci pracovných dní v celkovom objeme 691,25 dní. Oproti predošlému roku 2022 je to menej o 57,75 dní (749). Toto číslo nám klesá už druhý rok po sebe aj vzhľadom k tomu, že jedno miesto v OSAD-e nebolo celý rok obsadené.

Z celkového množstva archívnych dokumentov 12 390,426 bm, ktoré reálne máme uložené v archívnych depotoch je 606,45 bm nespracovaných (4,89 %), roztriedených je 1727,99 bm (13,93 %), usporiadaných 6417,979 (51,76 %), inventarizovaných 3558,895 bm (28,70 %), katalogizovaných je 87,442 bm (0,70%). Percentuálny rozdiel jednotlivých ukazovateľov je v medziročnom porovnaní takmer nepatrný. Je príliš veľa archívneho materiálu v pomere k zamestnancom, ktorí ho systematicky spracúvajú. Ak dáme do vzájomného pomeru celkový počet bm (12 390,426) / celkový počet systematizovaných miest v Štátnom archíve v Trenčíne (19), na jedného zamestnanca pripadá takmer 652,12 bm. Medziročne to predstavuje nárast o 14,58 bm na jedno systematizované miesto. Ak by sme tento ukazovateľ ráтали z celkového množstva archívnych dokumentov v pôsobnosti archívu (12 850,806 bm), vyšlo by nám ešte vyššie číslo (676,35 bm / 1 zamestnanec).

Z toho najväčšiu časť nespracovaných fondov vykazuje pracovisko Archív v Považskej Bystrici a to 554,24 bm a toto pracovisko zároveň vykazuje aj najviac inventarizovaných fondov z celkového udávaného objemu a to 1638,87 bm. Najviac katalogizovaných fondov vykazuje samotný sídelný archív a to 85,982 bm. Najväčší podiel roztriedených fondov má sídelný archív (927,6 bm), v poradí druhým je považskobystrické pracovisko (751,94 bm). V usporiadanom stave je najväčšie zastúpenie fondov v sídelnom trenčianskom archíve (3366,783 bm), nasleduje pracovisko Archív Bojnice (2551,196 bm) a napokon pracovisko Archív Považská Bystrica (500 bm).

Spracovanie a sprístupnenie AD vo vykazovanom roku

V uplynulom roku 2023 sa spracúvali archívne fondy v rámci personálnych možností. Na pracovisku Archív Považská Bystrica im plány v tomto smere skrížili delimitácie z bytčianskeho archívu, ale tiež aj organizovanie Archívnych dní v Považskej Bystrici a v závere roka aj zvýšená agenda súvisiaca s predarchívnu starostlivosťou.

V sídelnom archíve sa podarilo na spracovaní a sprístupnení archívnych fondov previesť tieto práce: zo starších fondov sa riaditeľ venoval inventarizácii fondového oddelenia Prijmy a výdavky z fondu Magistrát Trenčín, kde sa mu podarilo inventarizovať 2 bm archívnych dokumentov z rokov 1699 - 1727.

Vedúca OSAD usporiadala vrátane vnútorného vyradovania fond Okresný národný výbor v Trenčíne (ONV TN), odbor MH z rokov 1972 – 1990 (1991) v objeme 4,625 bm, ďalej ONV TN, odbor priemyslu z rokov 1954 – 1971 v objeme 5,375 bm. Začalo sa pracovať aj na reinventarizovaní fondu Okresný úrad v Trenčíne (1919) 1923 – 1945 (1950), pretože podľa pôvodného inventára už nie je možné vo fonde nič dohľadať. Počas uplynulých desaťročí sa fond viac razy premanipuloval, dopĺňal a pôvodne ani nezachytával všetky inventárne jednotky. Fond je ale často bádateľmi využívaný, preto sme pristúpili k jeho reinventarizácii. V roku 2023 bolo nanovo zreinventarizovaných 15,25 bm archívnych dokumentov.

V roku 2023 sa vo veľkom vypracúvali dodatky k fondom notárskych úradov, nakoľko sme prebrali zo všetkých matričných úradov v pôsobnosti sídelného archívu matričné knihy z rokov (1895) 1907 – 1922. Išlo spolu o matriky z 24 notárskych úradov v objeme 16,14 bm.

Jednou z dlhodobých úloh je aj usporiadanie a inventarizovanie fondu ONV Trenčín, odbor výstavby, ktorý je hojne využívaný najmä v správnej agende. Štátne organizácie, ale aj fyzické osoby v ňom dohľadávajú stavebné povolenia, projektovú dokumentáciu, kolaudačné rozhodnutia, rôzne výmery a geometrické plány na budovy v majetku obcí (kultúrne domy, obecné a mestské úrady, cesty) firiem (poľnohospodárske stavby, elektrizačná sieť, meliorácie), ako aj súkromných osôb (domy, panelové byty, garáže, chaty) a pod. V roku 2023 sa v tomto fonde roztriedilo 21,25 bm a následne usporiadalo a inventarizovalo 17,875 bm archívneho materiálu.

Pokračovalo sa tiež v katalogizovaní prezidiálnych spisov z fondu Okresný úrad v Novom Meste nad Váhom, kde sa vytvorilo 539 katalogizačných záznamov čo predstavuje 0,375 bm archívneho materiálu.

Nakoľko v počiatku roka 2023 bolo kvôli úsporám energií možné pracovať formou home officeu, zamestnankyne OSAD-u prepisovali do elektronickej podoby administratívne spisy z fondu Magistrát mesta Trenčín, roky 1873 – 1874 a 1904 – 1907, čo predstavovalo 3,75 bm dokumentov a vytvorilo sa 2294 katalogizačných záznamov. Tieto práce nadväzovali na obdobie pandémie, kedy sa začalo s vytváraním elektronickej archívnej pomôcky.

Ako náhradnú prácu počas home officu zamestnanci OSV vytvárali aj menné indexy k registru dedičských spisov (D) z fondu Štátne notárstvo v Trenčíne a rovnako vytvárali aj menné indexy k dedičským spisom (D) z fondu Okresný súd v Novom Meste nad Váhom z obdobia prvej ČSR.

Na pracovisku Archív Bojnice sa v rámci spracovania venovali viacerým archívnyim fondom. Usporiadali vrátane vnútorného vyradovania fond Mestský národný výbor v Prievidzi, roky 1965 – 1969 v objeme 2,4 bm a zároveň v tomto fonde usporiadali

a zinventarizovali 1,81 bm z rokov 1945 – 1949. Okresný národný výbor v Prievidzi sa usporadúval vrátane vnútorného vyradovania v rozsahu 4,56 bm z rokov 1962 – 1990. Pri fonde Kovotex okresný priemyselný podnik v Prievidzi došlo k usporiadaniu a vnútornému vyradovaniu. Práce sa vykonávali v objeme 8,51 bm, avšak došlo tu k prehodnoteniu dokumentárnej hodnoty dokumentov v rozsahu 5,75 bm, ktoré boli z fondu vyradené.

Celkovo vypracovali zamestnanci 37 opisov archívnych fondov, z nich najviac pripadlo na pracovisko archív Bojnice (22), potom nasleduje sídelný archív (9 opisov) a napokon pracovisko Archív Považská Bystrica so 6 opismi archívnych fondov. Vyšší počet opisov na bojnickom pracovisku súvisí s prácou počas home officeu, kde sa zamerali práve na tento druh činnosti. Vypracované opisy archívnych fondov boli tieto:

Braneckého zbierka hudobnín	1746 - 1944
Hudobná zbierka jezuitov a piaristov v Trenčine	1721 - 1854
Miestny národný výbor v Kostolnej-Záriečí	1950 - 1990 (1994)
Ernest Tesár - osobný fond	1835 - 1972
Miestny národný výbor v Klúčovom	1950 - 1975
Ján Komorovský - osobný fond	1940 - 1999
Ján Kudla - osobný fond	1867 - 1994
Miestny národný výbor v Dolnom Sfní	1950 - 1990 (2000)
Zbierka hudobnín K. G. Richtera	1862 - 1902
Miestny národný výbor v Domaniži	1946 - 1990
Miestny národný výbor v Horenickej Hôrke	1951 - 1976
Miestny národný výbor v Hornom Moštenci	(1948) 1951 - 1979
Miestny národný výbor v Hornej Maríkovej	1954 - 1990
Miestny národný výbor v Hornom Lieskove	1950 - 1983
Miestny národný výbor v Hatnom	1951 - 1979
Národná škola v Bankách	1952 - 1960
Národná škola v Bojniciach	(1909) 1911 - 1953
Obec Brezany	1733 - 1910

Obec Bystričany	1703 - 1773 (1808)
Obec Čereňany	1700 - 1897
Obec Dolné Vestenice	1827 - 1890
Obec Dvorníky nad Nitricou	1840 - 1895
Obec Handlová	1813 - 1865
Obec Horné Vestenice	1728 - 1900
Obec Lazany	(1814) 1817 - 1879
Obec Malá Čausa	1772 - 1928
Obec Nedožery	1653 - 1874
Obec Nitrianske Sučany	1780 - 1887
Obec Poluvsie	1762 - 1902
Obec Poruba	1687 - 1884
Obec Račice	1844 - 1891
Obec Dubnica	1664 - 1785
Obec Ráztočno	1892
Obec Tužina	1841 - 1899
Národná škola v Bystričanoch	(1889) 1941 - 1960 (1967)
Národná škola Dukelských hrdinov v Cigli	1921 - 1960
Úrad miestneho národného výboru v Nitrianskom Pravne	(1940) 1945 - 1950 (1954)

PRÍSTUP K ARCHÍVNÝM DOKUMENTOM

Prístup k archívnym dokumentom patrí k najdôležitejším úsekom činnosti každého archívu. Cieľom je zabezpečiť štúdiu archívnych prameňov širokej verejnosti formou bádateľských návštev, vydaním správnej informácie v podobe odpisu, výpisu, potvrdenia alebo kópie, vypracovanie rešerše z archívnych dokumentov. Archív zabezpečuje aj verejné vystavovanie archívnych dokumentov, zväčša tematicky pri nejakej príležitosti (napr. výročia udalostí, pripomenutie si osobností a pod.).

Prístup k archívnym dokumentom na základe bádateľského listu

Rok 2023 patrí v oblasti prístupu k archívnym dokumentom k obdobiu, kedy sa bádatelia po covidových rokoch opäť vracajú študovať archívne dokumenty do archívov. Naznačujú tomu čísla, keď v roku 2021 sme mali len 160 bádateľov, v roku 2022 narástol tento počet na 249 bádateľov. V roku 2023 sa toto číslo ešte zvýšilo na úroveň 291 bádateľov. Od pandemického obdobia tak ide o nárast takmer o 82 %. Z celkového množstva 291 bádateľov tvorili zahraniční len 9 bádateľov, väčšinou z Česka.

Dohromady vykonali bádatelia 600 bádateľských návštev a aj tu vidíme medziročný nárast v podobe 72 bádateľských návštev (v 2022 to bolo 528 bádateľských návštev). Zahraniční bádatelia urobili v roku 2023 13 bádateľských návštev a v drvivej väčšine sa zaujímali o genealogický výskum.

Najviac bádateľov už tradične navštívilo bojnické pracovisko (135), nasleduje sídelný archív (94) a napokon považskobystrické pracovisko (62). Vo všetkých troch archívoch badať nárast, čo je iste potešujúce.

Počtom vykonaných bádateľských návštev opäť dominuje bojnické pracovisko (245), o niečo menej ich evidujeme na pracovisku Archív Považská Bystrica (201) a najmenej bádateľských návštev bolo uskutočnených v sídelnom archíve (154).

Obr. 4: Bádateľňa sídelného archívu

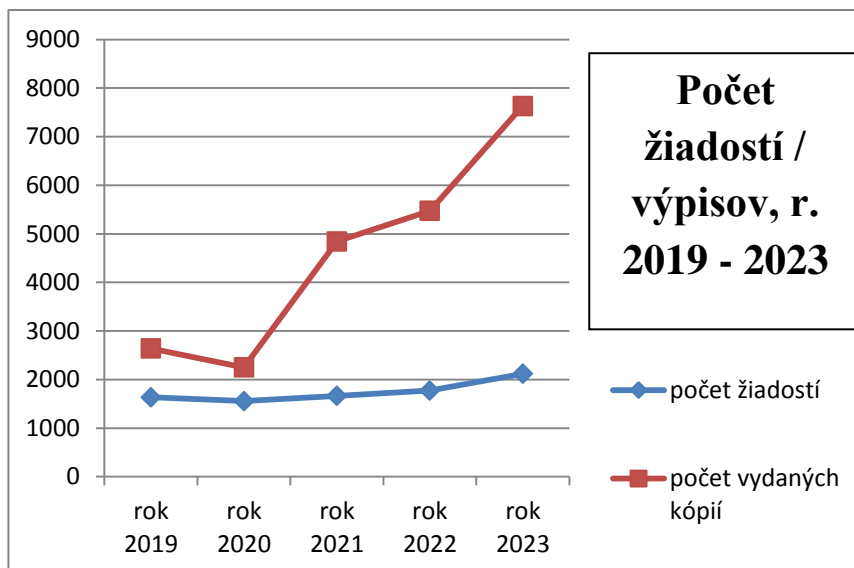
V roku 2023 sme viackrát prevážali archívne dokumenty z externého depotu v Kare do študovne sídelného archívu, nakoľko si ich bádatelia vyžiadali na štúdium. Po navezení dokumentov do externých depotov našich pracovísk je veľmi pravdepodobné, že budeme vykazovať viac času vybavovaním bádateľskej agendy, nakoľko bude potrebného viac času na prípravu dokumentov k samotnému štúdiu. Pri personálnom poddimenzovaní to bude na úkor ostatných odborných činností.

Prístup k AD formou odpisu, výpisu, potvrdenia, alebo kópie na základe písomnej žiadosti

Za účelom vyhľadania, vystavenia odpisu, výpisu či potvrdenia, prípadne kópie z archívnych dokumentov evidoval archív v roku 2023 2118 žiadostí, z nich najviac (1074) bolo doručených sídelnému archívu v Trenčíne. Archív spolu vydal 7630 odpisov, výpisov a potvrdení z archívnych dokumentov, z toho len v sídelnom archíve zamestnanci vydali až 6741 odpisov (nárast v celom archíve o 2066 výpisov; v r. 2022 ich bolo 4675). V medziročnom porovnaní je to za celý archív o 374 žiadostí viac (1744 žiadostí v r. 2022). Počet doručených žiadostí má výrazne stúpajúcu tendenciu už viac rokov po sebe. Pracovisko Archív Bojnice riešilo v roku 2023 472 žiadostí a pracovisko Archív Považská Bystrica vybavilo 572 žiadostí. Výraznejší nárast badáme pri sídelnom archíve, kde sa riešilo o 230 žiadostí viac ako rok predtým (v r. 2022 len 844 žiadostí). Výraznejší vzostup badáme aj na pracovisku v Považskej Bystrici, kde počet žiadostí stúpol o 166 na číslo 572 (v r. 2022 ich bolo 406). Jedine na bojnickom pracovisku zostal počet doručených žiadostí takmer totožný.

Nárast sme zaznamenali aj v počte vydaných odpisov, výpisov a kópií archívnych dokumentov (6741). Ide tu o nárast v podobe 1269 ks kópií archívnych dokumentov (za r. 2022 to bolo 5472 ks). Rok 2023 bol poznačený aj tým, že veľa ľudí odchádzalo na dôchodok a chýbali im rozličné doklady potrebné k výpočtu starobného dôchodku (najmä katalógové listy, vysvedčenia). Prebratie ďalších matričných kníh z rokov 1907 – 1922 sa rovnakou mierou odrazilo na počte žiadostí doručených archívu. Mnohí tak nevyužívajú možnosť osobného bádania, ale nechávajú si rovno vyhotoviť výpisy z matričných kníh. Matričné knihy sme preberali postupne počas celého roka, nárast bádateľskej agendy a vydaných výpisov preto naplno očakávame až v nasledujúcich rokoch.

Žiadosti sú archívu doručované nielen v jednej veci, ale stránky v jednej žiadosti často požadujú viac rozličných dokumentov, prípadne xeroxovanie celých spisov, alebo veľkoformátových dokumentov v podobe máp a plánov na ktoré nemáme adekvátnu techniku. Vybavovanie takýchto žiadostí je potom komplikovanejšie a zaberá viac času. Nakoľko nemáme k dispozícii veľkoformátový skener, mapy a rozličné iné veľkoformátové dokumenty chodíme kopírovať do mesta, čo zaberá značné množstvo času.

Je treba podotknúť, že ide o časovo náročnú agendu, dokumenty sa vyhľadávajú v často neúplne zachovalých, čiastočne alebo vôbec nespracovaných fondoch. Mnohé takéto dokumenty sa musia chodiť vyhľadávať do prenajatej budovy Kary (mimo hlavnej budovy archívu), kde nie sú vhodné podmienky na dlhšie vyhľadávanie najmä v zimnom období.

Väčšina vydaných odpisov sa týka majetkovo-právnej agendy, nevysporiadaných pozemkov, dodatočných dedičských konaní, ale tiež potvrdení o absolvovaní školy, kópií vysvedčení, výpisov z matričných kníh a podobne. V správnej agende sme v roku 2023 zaznamenali nárast doručených žiadostí a vcelku výrazne sa zvýšil počet vydaných kópií, odpisov a potvrdení. Tiež nie je ujednotená forma vykazovania, niektoré archívy vykazujú niekoľkostranovú kópiu ako jednu vydanú kópiu, iné archívy to rátajú na strany (keďže sa platí za každú stranu overenej kópie).

Počet žiadostí a vydaných informácií v správnej agende v roku 2023				
	Štátny archív v Trenčíne	Pracovisko Archív v Považskej Bystrici	Pracovisko Archív v Bojniciach	Celkom
Počet žiadostí	1074	572	472	2118
Počet vydaných odpisov, výpisov, potvrdení, kópií AD	6741	595	294	7630

Prístup k AD formou rešerše na základe písomnej žiadosti

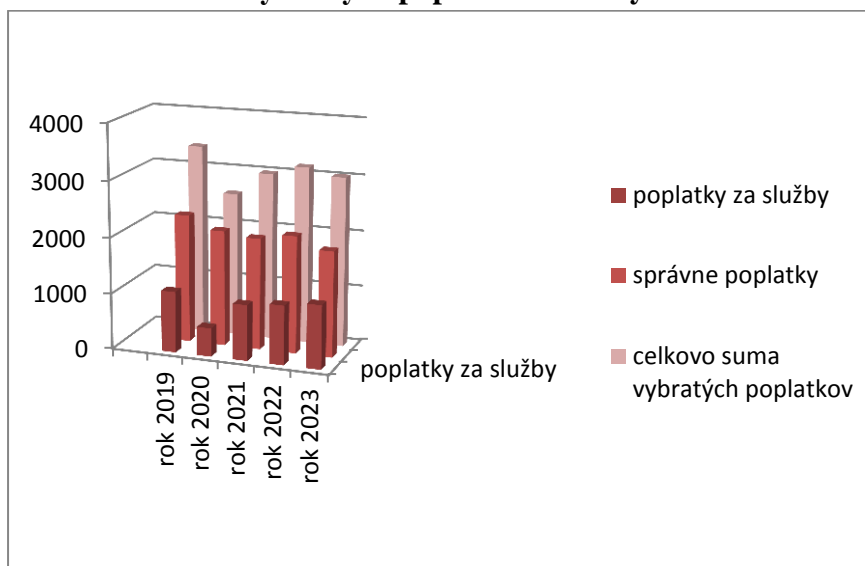
Štátnemu archívu v Trenčíne v uplynulom roku neboli doručené žiadne žiadosti o vypracovanie archívnej rešerše.

Poplatky

Zamestnanci archívu vybrali celkovo na poplatkoch od bádateľov a stránok sumu 3020,77 €. Je to len mierny pokles o 127,74 € (v r. 2022 to bolo 3148,51 €) oproti roku 2022. Suma za vybrané poplatky sa každý rok pohybuje zhruba na úrovni okolo 3000 €.

Prvenstvo v tomto smere zaujal sídelný archív, ktorý vybral podstatnú časť z celkovo vybranej sumy (1150,63 €). Nasledovalo pracovisko Archív Považská Bystrica so sumou vo výške 1017,34 €. Bojnický archív sa na celkovej sume podieľal čiastkou 852,8 €. Z celkovej vybratej sumy tvorili správne poplatky podľa zákona sumu 1887 €, čo predstavuje medziročný pokles o 205 € (v 2022 to bolo 2092 €), zvyšok pripadol na poplatky za služby archívu 1133,77 € (v roku 2022 to bolo len 1056,51 €).

Porovnanie vybraných poplatkov za roky 2019 - 2023

PRÍRUČNÁ ODBORNÁ ARCHÍVNA KNIŽNICA

K 31. decembru vykazovaného roka evidujeme spolu 27 271 knižných zväzkov. V uplynulom roku sme tak do archívnej knižnice zaradili 136 nových knižných titulov.

Spolu sa skatalogizovalo 740 knižných zväzkov, čo možno pripísať najmä bojnickému pracovisku, ktoré v uplynulom roku skatalogizovalo 670 knižných titulov.

K prezenčnému účelu bolo z knižnice vypožičaných 84 zväzkov (v roku 2022 to bolo 72 zväzkov). Starostlivosť o knižničný fond sme venovali 46,75 dní 121,25 dní čo je o 74,5 menej ako v uplynulom roku. V aplikácii Knižnica je doteraz z celkového počtu kníh zaevidovaných 17 042 zväzkov, v drvivej väčšine zo sídelného archívu (15 038 zväzkov). sme Prostredníctvom Centra podpory Trenčín sme dali zviazať do tvrdej väzby desať ročníkov

Trenčianskych novín z rokov 2010 – 2019, každý ročník obsahoval 51 čísiel novín, čím sme nadviazali na predchádzajúce ročníky, ktoré sú rovnako zviazané.

VÝSKUMNÁ, PUBLIKAČNÁ, KULTÚRNO-OSVETOVÁ ČINNOSŤ

Predmetným činnostiam venovali zamestnanci celkovo 259,75 pracovných dní. Ide teda o navýšenie v podobe 71,5 dní, aj keď stále nedosahujeme úroveň predcovidových rokov, kedy sa týmto činnostiam venovalo viac času, čo bolo badateľné najmä na publikačnej činnosti. Publikačná činnosť sa v ostatných rokoch redukuje len na krátke články či správy. Na vedecké či odborné štúdie vyžadujúce si podrobnejší výskum, nemajú zamestnanci časový priestor.

Výskumné úlohy

Obr. 5: Výstava Hori!

V roku 2023 sme sa podieľali celkovo na šiestich výskumných úlohách, z toho rezortné úlohy boli len dve. V závere roka sme participovali na tvorbe rezortného kalendára zobrazujúceho historické radnice na Slovensku. Obsiahlejšou úlohou ale bola príprava podkladov na plánovanú výstavu Slovensko v obrazoch. Táto úloha si skutočne vyžiadala veľa času, za náš archív v podobe 81

pracovných dní v ktorých sú zarátané pracovné porady i stretnutia za účelom konzultácii a výberu archívneho materiálu, metodiky spracovania ako aj samotným výberom vhodných obrázkov, ale najmä vypracúvaním popiskov a textov na výstavné panely. Z celkových 81 dní vynaložených na túto úlohu, pripadlo na sídelný archív až 62 pracovných dní.

Ostatné výskumné úlohy sa týkali individuálnej činnosti jednotlivých zamestnancov. V sídelnom archíve sa riaditeľ venoval výskumu ohľadom falšovania mincí na sklonku 17. storočia v Trenčíne, ale najmä výskumu k pripravovanej monografii obce Lysá pod Makytou, ktorej je nielen spoluautorom, ale zároveň aj editorom.

Zamestnankyňa bojnického pracoviska Mgr. Boboková skúmala materiály k dejinám hasičstva v okrese Prievidza. Témou hasičstva sa zaoberá systematicky už dlhšiu dobu.

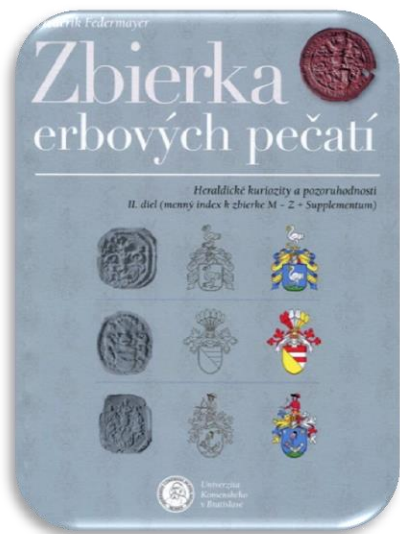
V prípade považskobystrického pracoviska sa zamestnanci sústredili na výskum ohľadom Kolomana Ottingera vo fondoch považskobystrického a bytčianskeho archívu.

Výsledky výskumu predstavila vedúca pracoviska na konferencii *100 rokov reforiem verejnej správy na Slovensku*.

Publikačná činnosť

Na publikačnej činnosti sa podieľali zamestnanci sídelného archívu i oboch pracovísk. V uplynulom roku sa zamestnancom podarilo pripraviť a zaslať do tlače celkovo až 21 rozličných publikačných výstupov. Musíme ale podotknúť, že väčšinou nešlo o nijak náročné vedecké elaboráty, ktoré by si vyžadovali hlbší výskum prameňov a literatúry. Archívne pracoviská sú personálne poddimenzované a vzhľadom k tomu nie je priestor pre takéto odborné a na čas náročné aktivity.

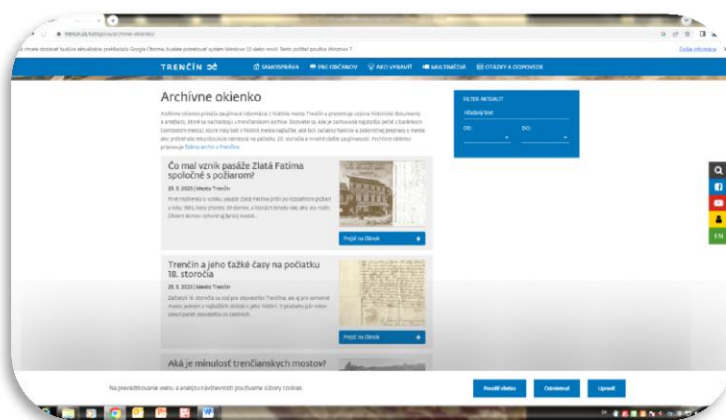
Obr. 6: Jedna z recenzovaných prác

V sídelnom archíve sa riaditeľ venoval publikovaniu dvoch štúdií (*Trenčiansky sklad soli a jeho správcovia v 2. polovici 17. storočia*; *Jedna peňazokazecká kauza z Trenčína na sklonku 17. storočia*). Recenzoval tiež dve knihy (Zborník Woch a *Zbierku erbových pečatí II*) a vypracoval posudok na rigoróznou prácu na žiadosť Univerzity Komenského v Bratislave.

Kolegyne Štefaničáková a Mináriková dopracúvali príspevky, ktoré odzneli v minulosti na konferencii v Bratislave (*Trenčín na Štefánika nezabúda I a II*). Krátky novinový článok do tlače pripravila kolegyňa Mináriková a týkal sa významnej trenčianskej osobnosti Vladimíra Chovana. Štyri krátke príspevky uverejňované na webe mesta Trenčín na základe zmluvy pripravila kolegyňa Mikušková. Prostredníctvom týchto príspevkov poukazuje

a zároveň propaguje archív nielen významné historické medzníky a osobnosti, ale aj svoje fondy. Príspevky sa týkali dejín Fakultnej nemocnice v Trenčíne, osobností Bielej légie, Zlatou Fatimou a obdobím po kuruckých vojnách.

Z bojníckeho pracoviska sa kolegyňa Boboková cieľavedome venuje histórii hasičstva, v uplynulom roku pripravila na túto tému tri krátke články (história hasičstva v prievidskom okrese, požiar na bojníckom zámku, o Okresnej hasičskej jednote v Prievidzi) a dve správy o hasičských výstavách. Vedúca tamojšieho pracoviska pripravila do Slovenskej archivistiky dva medailóny o bývalých zamestnankyniach ich archívu (Simanovej a Michalovičovej).

Obr. 7: web mesta Trenčín s článkami vypracovanými archívom na rozličné historické témy

Publikačne činní boli aj na považskobystrickom pracovisku, kde kolektívne do tlače zaslali príspevok o osude pamätníka v Považskej Bystrici a o reformách verejnej správy za uplynulých 100 rokov.

Publikačné výstupy zamestnancov v roku 2023:

- 1.) BRINDZA, Peter. Trenčiansky sklad soli a jeho správcovia v druhej polovici 17. storočia. In (v tlači)
- 2.) BRINDZA, Peter. Jedna peňazokazecká kauza z Trenčína na sklonku 17. storočia. In (*Denarius*, v tlači)
- 3.) BRINDZA, Peter. Zborník *WOCH* 2021 – 2022, recenzný posudok.
- 4.) BRINDZA, Peter. Mestská správa v Žiline v 17. storočí. Posudok rigorózneho práce pre potreby Univerzity Komenského v Bratislave
- 5.) BRINDZA, Peter. Zbierka erbových pečatí II. In *Slovenská archivistika*, 2023, roč. 53, č. 1, s. 142 – 145. ISSN 0231-6722.
- 6.) ŠTEFANIČÁKOVÁ, Janka. Trenčín na Štefánika nezabúda I. (v tlači)
- 7.) MINÁRIKOVÁ, Radka. Trenčín na Štefánika nezabúda II. (v tlači)
- 8.) MINÁRIKOVÁ, Radka. Významný Trenčan by sa v týchto dňoch dožil 110 rokov. In *Trenčianske noviny*, roč. 3, č. 14, s. 19 (31.1.2023)
- 9.) BOBOKOVÁ, Miroslava. História hasičstva v Prievidzi do roku 1952. In *Prievidzský občasník* 2023, č. 2, s. 4-9, ISSN 1339-3669.
- 10.) BOBOKOVÁ, Miroslava. Okresná hasičská jednota číslo 4 v Prievidzi. In *Prievidzský občasník* 2023, č. 4. (v tlači)
- 11.) BOBOKOVÁ, Miroslava. Požiar Bojnického zámku, ako sme takmer prišli o národnú kultúrnu pamiatku. In *Hasičský rok*, 2024, DPO SR, ISBN 978-80-974756-0-4.
- 12.) MIKUŠKOVÁ, Simona. Archívne okienko, odborné články zverejňované na webe mesta Trenčín na základe zmluvy o spolupráci a propagácii archívnych fondov. Odkazy na články sú uverejňované aj v mesačníku *INFOTRENČÍN* s QR kódom odkazujúcim na webstránku:
  - *Staré časy Fakultnej nemocnice v Trenčíne*
  - *Hrdinovia Bielej légie z Trenčína*
  - *Trenčín a jeho ťažké časy na počiatku 18. storočia*
  - *Čo mal vznik pasáže Zlatá Fatima spoločné s požiarom?*
- 13.) KOTIANOVÁ, Zuzana. Medailón k jubileu Danici Šimanovej. In *Slovenská archivistika* (v tlači)
- 14.) BOBOKOVÁ, Miroslava. Výstava "Hori". In *Fórum archivárov*, 2023, roč. 32, č. 3, s. 31-32.
- 15.) BOBOKOVÁ, Miroslava. Ako objaviť svoju históriu (o archívoch a prístupe k archívnym dokumentom)
- 16.) KOTIANOVÁ, Zuzana. Medailón k jubileu Emílie Michalovičovej. In *Slovenská archivistika* (v tlači)
- 17.) HOLLÁ, Helena-KOŠOVÁ, Michaela. Osud pamätníka M. R. Štefánika v Považskej Bystrici (v tlači)
- 18.) HOLLÁ, Helena-Košová, Michaela-BUBENÍKOVÁ, Petra. 100 rokov reforiem verejnej

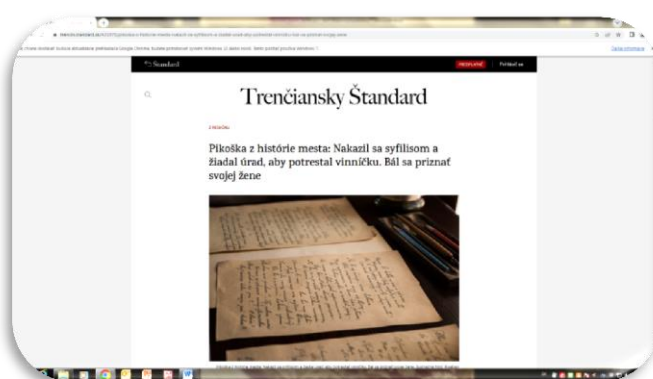

správy na Slovensku (v tlači)

Kultúrno-osvetová činnosť

V predmetnej kapitole badať mierny útlm, ktorého príčinou je nedostatočný počet zamestnancov, ktorí by sa mohli v dostatočnej miere venovať kultúre a osvete. Tieto činnosti stoja viac-menej na pleciach riaditeľa a oddelenia spracúvania archívnych dokumentov, ktoré je poznačené absenciou jedného zamestnanca (dlhodobo neobsadené miesto). Kultúrno-osvetová činnosť je potom na úkor spracovania, ktoré by malo byť prioritou. Napriek tomu sme tu vyčerpali 259,75 pracovných dní, z toho až 142,75 dní priamo v sídelnom archíve. Podstatnú časť z toho zaberala rezortná úloha týkajúca sa prípravy výstavy *Slovensko v obrazoch*.

Časť kultúrno-osvetovej práce je v podobe poskytnutých rozhovorov publikovaných v regionálnych médiách. Úspešnú spoluprácu sme mali napríklad s redakciou novín *Trenčiansky štandard*, kde boli uverejnené dva články: *Potomok jedného z najstarších rodov*; *Pikoška z histórie mesta: Nakazil sa syfilisom a žiadal úrad, aby potrestal vinníčku. Bál sa priznať svojej žene*.

Obr. 8: Jeden z článkov čerpajúci z archívnych dokumentov publikovaný v Trenčianskom Štandarde

Sídelný archív úspešne realizoval počas roka tri výstavy: v spolupráci s Trenčianskym múzeom v Trenčíne (760. rokov prvej

Obr. 9: Z výstavy v Nemšovej-Trenčianskej Závade

pisomnej zmienky o Novom Meste nad Váhom), obcou Nemšová (Trenčianska Závada, fragmenty podhorskej obce pri príležitosti 530. výročia prvej písomnej zmienky), s obcou Skalka nad Váhom (50 výročie zlúčenia obcí a vznik Skalky nad Váhom). Pripravovali sme aj materiál k výstave o dubnickom medzivojnovom architektovi Reimovi, termín výstavy sa ale posúval s tým, že sa napokon uskutoční až v roku 2024. Bojnické pracovisko v spolupráci s Hornonitrianskym múzeom

pripravilo výstavu *Horí! k 100. výročiu OHJ v Prievidzi*, ktorá sa konala v mesiacoch máj až august 2023 v Prievidzi. Jednu menšiu výstavu usporiadalo aj považskobystrické pracovisko

s názvom *Premena Považskej Bystrice od malej obce k mestu*. Výstava sa konala ako sprievodné podujatie Dni mesta Považská Bystrica konaných 15. júna 2023.

Nesmieme ale nespomenúť organizovanie veľkej medzinárodnej konferencie XXVI. *Archívne dni v Slovenskej republike*, ktoré sa v roku 2023 konali v kaštieli v Orlovom. Hlavným organizátorom bolo naše pracovisko Archív Považská Bystrica, ktorí túto akciu zvládli na výbornú a patrí im za to uznanie i vďaka. Účastníci konferencie mali bohatý program v podobe odborných prednášok i sprievodných podujatí - exkurzií na Trenčiansky a Bystrický hrad, do kaštiel'a v Považskom Podhradí, na Priehradu mládeže v Nosiciach či do sklárne v Lednických Rovniach ako aj do tamojšieho múzea.

Obr. 10: Čestné uznanie za organizovanie XXVI. Archívnych dní

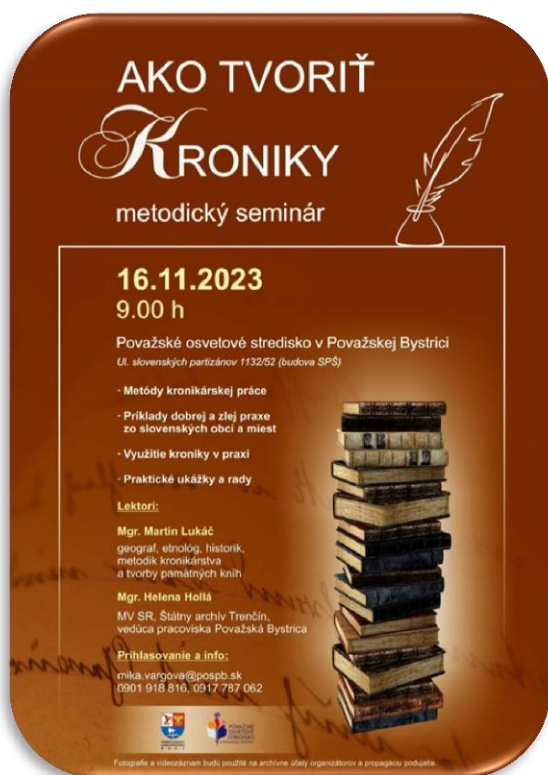
Obr. 11: Plagát z XXVI. Archívnych dní

Na konferencii k hasičstvu usporiadanej trnavským archívom sa zúčastnila aj zamestnankyňa bojnického pracoviska a predniesla príspevok *Dobrý sluha, ale zlý pán. Oheň v našich dejinách*. Formou prednášok sa do podujatia organizovaného mestom Považská Bystrica zapojili aj ďalší dvaja zamestnanci odprezentujúci históriu verejnej

Obr. 12: Exkurzia žiakov na pracovisku Archív Bojnice

Obr. 13: Pozvánka na seminár Ako tvoriť kroniky

Samozrejme, k osvetovej činnosti patria aj prednášky pre žiakov základných a stredných škôl, ktoré sa uskutočňovali počas celého roka tak v sídelnom archíve ako aj na oboch pracoviskách. Žiaci škôl často a radi navštevujú archív, nakoľko tu majú možnosť vidieť na vlastné oči originály starých dokumentov, dozvedia sa nielen o okolnostiach ich vzniku a obsahu, ale aj o význame, histórii a poslaní archívu. Žiakom je tiež vysvetľované za akých podmienok je možnosť bádania v archíve a sú rámcovo oboznamovaní s fondmi, ktoré sú uložené v archívnych depotoch.

ORGANIZAČNÁ A RIADIACA PRÁCA, VZDELÁVANIE, EKONOMICKÉ A ADMINISTRATÍVNE PRÁCE

Predmetné činnosti si v roku 2023 vyžiadali celkovo 613 pracovných dní. Je to o 51,75 dní viac ako v predošlom roku 2022 (561,25 pracovných dní). Po štyroch rokoch, kedy časový fond tejto kapitoly mal klesajúcu tendenciu, došlo v uplynulom roku k jeho navýšeniu. Najviac organizačnej a riadiacej práce má pochopiteľne sídelný archív (300 dní), a tu sa tento podiel dokonca zmenšil v medziročnom porovnaní o 23,25 dňa. Nasleduje pracovisko Archív Považská Bystrica (160 dní) a napokon pracovisko Archív Bojnice (153 dní). Podiel organizačnej práce výraznejšie stúpol na oboch pracoviskách, v Bojniciach dokonca o tretinu.

Celkovo evidujeme v predmetnej kapitole 49 rozličných činností. Tieto súviseli napríklad s povinnými školeniami zahrnutými v individuálnych plánoch kompetenčného

správy za uplynulých sto rokov a vývoj erbu mesta Považská Bystrica.

K mediálnym výstupom tiež patrí realizácia reportáže o Novembri 89, ktorú vysiela RTVS Regina dňa 16. novembra 2023. Na jej príprave sa podieľal riaditeľ s vedúcou pracoviska Archív Považská Bystrica. V sídelnom archíve sme pripravovali podklady k filmu o živote v medzivojnovom Trenčíne, ktorý sa mal vysielať online prostredníctvom kanála youtube. Riaditeľ tiež poskytol rozhovor pre Rádio Regina Západ, ktorý bol odvysielaný 30. mája 2023 s názvom *Viete, aký pôvod má vaše priezvisko?* Pre rovnaké rozhlasové médium poskytla rozhovor aj vedúca pracoviska p. Hollá, ktorú redaktori vypovedali na tému prebiehajúcich archívnych dní.

Tradične dobrá spolupráca archívu je aj s kronikármi, ktorým robia archívári rozličné prednášky o možnostiach obsahovej náplne mestských a obecných kroník.

vzdelávania jednotlivých zamestnancov. Ďalej to boli školenia týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci ako aj požiarnej ochrany. Uvedených školení sa zúčastňovali zamestnanci sídelného archívu ako aj oboch pracovísk.

Školenia neboli len tie, ktoré mali zamestnanci vo svojich individuálnych plánoch kompetenčného vzdelávania. Odbor archívov a registratúr napríklad uskutočnil školenie k predarchívnej starostlivosti, ktoré sa konalo 3. októbra 2023 v Bratislave a za archív sa ho zúčastnila jedna zamestnankyňa. Dve školenia prebehli aj k novej webovej stránke archívu a jedna zamestnankyňa sa na Centre podpory Trenčín školila pre prácu s programom SAP Logon. Kolegyňa Lidáková absolvovala školenie a získala tzv. kupón, ktorý oprávňuje viesť služobné motorové vozidlo, ktoré jej zároveň aj bolo pridelené do starostlivosti po tom, čo riaditeľ dostal do užívania nové vozidlo Kia ceed combi. Bojnický archív tak získal pre svoje potreby prvé auto, ktoré bolo využívané najmä na presuny zamestnancov pri výkone štátneho odborného dozoru správy registratúry u pôvodcov.

Vedúci ako aj radoví zamestnanci sa počas roka zúčastňovali pravidelných pracovných porád, kde boli informovaní o aktuálnych záležitostiach týkajúcich sa archívu. Dve pracovné stretnutia prebehli aj kvôli príprave výstavy Slovensko v obrazoch.

Na XXVI. Archívnych dňoch v Považskej Bystrici sa za náš archív v dňoch 23. – 25. mája 2023 zúčastnili štyria zamestnanci.

Riaditeľ rokoval aj so zástupcami Krajského pamiatkového úradu v Trenčíne o možnostiach digitalizácie vybraných archívnych dokumentov pre potreby aktualizácie evidencií pamiatkarov.

Päť zamestnancov sídelného archívu sa 29. mája 2023 zúčastnilo výstavy k 760. výročiu prvej písomnej zmienky o Novom Meste nad Váhom, kde sme ako archív zapožičali novoveké listiny zo 17. – 19. storočia a rovnako sme boli prítomní aj na vernisáži výstavy *Trenčianska Závada, fragmenty podhorskej obce pri príležitosti 530. výročia prvej písomnej zmienky*, ktorá sa konala v kultúrnom dome v Nemšovej-Trenčianskej Závade 13. októbra 2023.

Kolegyňa Boboková sa 16. marca 2023 zúčastnila republikovej komisie pre históriu pri dobrovoľnej požiarnej ochrane, kde bola vymenovaná za jej riadneho člena.

Zastúpenie na Kolokviu pri príležitosti 50 ročného pôsobenia PhDr. Petra Kartousa, CSc. v slovenskom archívniectve dňa 12. septembra 2023 mal archív v podobe vedúcej OSAD-u a vedúcej považskobystrického pracoviska.

K organizačnej a riadiacej práci patria aj pracovné stretnutia riaditeľa, napríklad za účelom zabezpečenia priestorov na účel externých depotov pre archívne pracoviská, riešenie nevyhnutných opráv archívnych budov, zasielanie rozličných žiadostí súvisiacich s chodom archívu ako aj jeho personálnym zabezpečením, vyzdvihnutie materiálu (kancelárske potreby, stravenky, odvod hotovosti, archívne škatule a pod.) z Centra podpory Trenčín. Do kapitoly patrí aj starostlivosť o pridelené služobné vozidlo (tankovanie, servisné prehliadky a opravy, vyúčtovania služobných jász, prezúvanie pneumatík, servisné prehliadky v Žiline), výber správnych poplatkov a poplatkov podľa zákona, vybavovanie emailov a telefonátov od občanov i úradov, tiež práca v podobe výkazov, sumárov, plánov, inventarizácia majetku, administratívna práca v podobe rozdeľovania došlej agendy, schvaľovanie dokumentov a vydaných potvrdení z archívnych dokumentov, vypracúvanie záznamov z porád a pod.

V Trenčíne dňa 19. februára 2024

Mgr. Peter Brindza, PhD.
riaditeľ